

Захист демократії: Європа не повинна залишатися на лаві запасних

Я родом з України. Тієї України, що вибрала своє майбутнє під час Майдану. Європейське майбутнє, яке варте того, аби за нього боротися – в буквальному сенсі слова. Завдяки трагічній самопожертві українців і солідарності наших зарубіжних друзів революція перемогла. Але це був лише початок – наш народ і наше суспільство зіткнулися з новими драматичними випробуваннями і подальшими жертвами. Росія вдерлася на мою землю, розпалила кровопролитний конфлікт і окупувала моє рідне місто – Севастополь.

Ці події показали нам значимість Європи, Європейського Союзу та європейських цінностей, а також небезпеку, що таїться в агресивній, антиліберальній ідеї необмеженої влади, яку на нашому континенті втілює в собі голова Кремля, а останнім часом – і його дрібні послідовники, такі як Орбан і Качинський.

З 2008 року я проживаю в Польщі, де заснувала свою організацію, Фундацію «Відкритий Діалог», щоб сприяти демократії, верховенству права і правам людини в пострадянських країнах. Для мене, як і для багатьох інших українців, Польща стала воротами в ЄС і в краще майбутнє. Я хотіла скористатися цією можливістю, щоб виступати в підтримку переслідуваних громадських активістів, реформаторів і правозахисників, а також спонсорів опозиційних рухів, незалежних журналістів і пов'язаних з ними людей.

До 2017 року ми ніколи формально не робили офіційної заяви про внутрішню ситуацію в Польщі – Польщі, яка так часто слугувала зразком і джерелом натхнення для своїх східних сусідів та інших пострадянських держав, які сподіваються на демократичні перетворення. Польський народ проявив величезну солідарність стосовно них, моя друга батьківщина стала надійним притулком для багатьох політичних біженців. На жаль, все це змінилося з тих пір, як популістська партія «Закон і Справедливість» прийшла до влади і почала руйнувати систему стримувань і противаг. Я завжди була законослухняною мешканкою країни, однак польський уряд вніс моє ім'я в чорний список, заборонивши мені в'їзд до Європи як особі, яка загрожує національній безпеці.

Зараз я живу в Брюсселі і керую своєю організацією, перебуваючи в безпосередній близькості від основних інституцій ЄС. Я на власному досвіді дізналася, які методи можуть застосовувати популісти і націоналістичні уряду, що розвиваються в напрямку авторитаризму. Це дуже серйозна загроза; вона повинна служити нам нагадуванням про те, скільки вже досягнуто на сьогодні завдяки ЄС і ліберальній демократичній моделі правління і суспільного життя. Але все ще не вирішене питання про те, як пробудити тих численних європейців, які з доброї волі чи з бездіяльності передають своє і наше майбутнє в руки антилібералів.

Тому я вважаю, що зараз наше завдання – дати жителям ЄС зрозуміти, що насправді означають терміни «ліберальна демократія» і «об'єднана Європа». І що на практиці означає альтернатива цьому формату. **Насправді альтернатива нам відома – її вже ввели у себе різні автократичні і гібридні, олігархічні режими пострадянських країн, щодня порушуючи базові права людини – від Молдови до Білорусі, Росії та Казахстану. Уважно вивчаючи те, що відбувається, ми повинні побачити в цьому застереження. Крім того, європейській спільноті треба не сидіти на лаві запасних, а з усією рішучістю поширювати свої принципи. Тому що якщо ні вона, ні ми цього не зробимо, то зроблять вони. І вони вже почали.**